
Datum
2022-11-21

Förutsättningarna för en gemensam prislista inom gymnasiesamverkan

Sammanfattning

Styrelsen för Skånes Kommuner har gett den politiska styrgruppen för gymnasiesamverkan i uppdrag att (Dnr KCO 22-005)

- Undersöka förutsättningar för en gemensam prislista inom gymnasiesamverkan

Styrgruppens slutsats är att det finns flera fördelar med en gemensam prislista:

- Skapar bra förutsättningarna för planering av budget för gymnasieutbildning.
- Skapar incitament för en gemensam planering och dimensionering av gymnasieutbildning.
- Är ett verktyg för att minska gymnasiekostnader inom samverkansområdet.
- Ökar likvärdighet för gymnasieutbildning inom samverkansområdet.

Styrgruppen menar också att det är en komplex process att ta fram en gemensam prislista och flera parametrar behöver beaktas. Därmed behöver ärendet gällande förutsättningar för en gemensam prislista inom gymnasiesamverkan beredas vidare. Under tiden rekommenderar styrgruppen att starta ett utvecklingsprojekt där en konsekvensanalys utförs av alla kommuner i samverkansområdet.

Analysen ska utgå utifrån följande:

- Att använda Storstockholms prislista och/eller Riksprislista som en referenslista för att jämföra och analysera kostnader för gymnasieutbildning i Skåne.
- Att sammanfatta konsekvensanalys på delregional och regional nivå.
- Att utreda förutsättningarna för socioekonomiskt strukturtillägg samt tillägg vid nyetableringar.
- Beslut att genomföra en konsekvensanalys behöver förankras i ett relevant beslutande politiskt organ i varje deltagande kommun.

Efter att konsekvensanalysen är genomförd bör en regional politisk konstellation inom ramen för Skånes Kommuner med stöd av tjänstepersoner få ett uppdrag att ta fram ett förslag på en gemensam prislista för Skåne och västra Blekinge med utgångspunkt i de lärdomar som kommer fram i konsekvensarbete.

Ärendebeskrivning

Möjlighet och utmaningar med en gemensam prislista

Styrelse för Skånes Kommuner har godkänt styrgruppens för gymnasiesamverkan återkoppling där det framkommit att styrgruppen rekommenderar styrelsen att fortsatt undersöka förutsättningarna för en gemensam prislista.

Styrgruppen har undersökt prisläge i samverkansområdet genom att:

- Ta del av en rapport med en analys av vilka faktorer som påverkar skillnader mellan priser för gymnasieutbildning. Rapporten är beställd av strategiskt nätverk för utbildningsfrågor samt genomförd av PWC.
- Tagit del av jämförelse av prisläge i Storstockholm och Skåne-västra Blekinge samt träffat representanter från Storstockholms förbund för att diskutera hur gymnasiesamverkan organiseras i deras område.

Utifrån detta arbete menar styrgruppen att det finns flera fördelar med en gemensam prislista.

- **Förutsättningarna för planering av budget för gymnasieutbildning**
Det finns stora skillnader mellan priser för gymnasieutbildningar i samverkansområdet. Exempelvis kostnaden för samhällsprogram i Eslöv år 2022 är 108 tkr per elev, medan i Kristianstad 74 tkr per elev. Det skapar utmaningar i planering av de kommunala budget – då det inte går att veta i förväg vart elever kommer att söka till. Med en gemensam prislista kommer kostnader för gymnasieerna bli mycket enklare att beräkna.
- **Incitament för en gemensam planering och dimensionering av gymnasieutbildning**
Fyllnadsgrad (det vill säga antalet elever i relation till antalet platser) påverkar kostnader för gymnasieutbildning. Låg fyllnadsgrad leder till större kostnader för gymnasieutbildning per elev. Gemensam prislista skapar ett incitament att omvärdera beslut om att fortsätta med utbildningar där det finns låg elevunderlag.
- **Verktyg för att minska gymnasiekostnader inom samverkansområdet**
Konsekvensanalys i relation till dessa referenslistor kan skapa grund för arbete med en gemensam prislista med fokus på lägre kostnader för gymnasieutbildning i genomsnitt. Både Storstockholms prislista och riksprislista skulle leda till lägre kostnader i genomsnitt i samverkansområdet.
- **Likvärdighet för gymnasieutbildning inom samverkansområdet**
Kvalitet av gymnasieutbildning påverkas av fyllnadsgrad – gymnasieprogram med 5-10 elever per årskurs kan inte säkerställa samma kvalitet som gymnasieprogram med 100 elever per årskurs. Vidare påverkar även skillnader i ambitionsnivå (såsom satsningar på lärartäthet eller lärverktyg) gymnasieverksamhet. Gemensam prislista kan skapa förutsättningar för att minska dessa skillnader och därmed öka likvärdighet inom samverkansområdet.

Styrgruppen har kommit fram till att det är en komplex process att ta fram en gemensam prislista. Det finns stora prisskillnader för samma utbildning mellan kommuner i Skåne. Kommunala huvudmän med de högsta kostnaderna för utbildningar ligger ca 30% över riksprislistan medan de med de lägsta kostnaderna för utbildningar ligger ca 16% under riksprislistan. Därför behövs det en process för att anpassa verksamheter till ett eventuellt gemensamt prisläge. Vidare visar en diskussion med

Storstockholm att det har varit en lång process (cirka 10 år) för dem att ta fram en gemensam prislista där genomlysning av kostnader i alla kommuner genomfördes.

Konsekvensanalys – en väg framåt

Kommunerna inom samverkansområdet behöver analysera sina priser för gymnasieutbildning för att få en djupare förståelse för prisläget och identifiera hur verksamhet kan anpassas. Styrgruppen rekommenderar därför att alla kommuner i samverkansområdet ska ingå i ett utvecklingsprojekt där nuvarande gymnasiekostnader jämförs och analyseras i relation till prislistan i Storstockholm och/eller till Riksprislista. Kommunerna ska även genomföra en konsekvensanalys för verksamhet av att införa en gemensam prislista som motsvarar Storstockholms prislista/Riksprislista.

Även de kommuner som inte har egen gymnasieskola bör utföra en konsekvensanalys i relation till referenslistor. Beslut att ingå utvecklingsprojekt behöver förankras i ett relevant politiskt beslutande organ i varje kommun. Kommunala konsekvensanalyser ska sammanställas på delregional nivå av de tjänstepersoner som förvaltningschefer på delregional nivå utser. Därefter sammanställer Skånes Kommuner en regional rapport baserad på kommunala och delregionala konsekvensanalyser.

Konsekvensanalysarbetet bör fortsätta i minst två år och därefter bör en arbetsgrupp få i uppdrag att inleda ett arbete för att ta fram en gemensam prislista för samverkansområdet Skåne-västra Blekinge utifrån de lärdomar som kommer fram i konsekvensanalysen. I första steget föreslår styrgruppen att ta fram en gemensamprislista på delregional och i fortsättning utveckla den för regional nivå. Vidare ska även konsekvenser av att införa ett socioekonomiskt strukturtillägg och tillägg vid nya etableringar utredas.

Gemensam prislista

Det finns två listor som skulle kunna användas som referenslistor– riksprislistan och Storstockholms prislista. Båda listor skulle leda till lägre gymnasiekostnader i genomsnitt i samverkansområdet.

Riksprislistan

Riksprislistan innehåller de grundbelopp per elev, program och inriktning som kommunerna ska betala till enskilda huvudmän när en elev har antagits till en utbildning som hemkommunen inte erbjuder själv eller i samverkan med andra kommuner. Det är Skolverket som får meddela föreskrifter om bidragsbeloppens storlek. Till grund för bidragsbeloppens storlek ligger kommuners budgeterade bidragsbelopp och regioners budgeterade kostnader för program och, i förekommande fall, inriktning. Riksprislistan är viktad mot antalet elever – det vill säga priserna för gymnasieutbildning hos de stora kommunala huvudmännen har större påverkan på priset än hos de små kommunala huvudmännen.

Parametrar – riksprislistan

Riksprislistan är ett genomsnittspris för gymnasieprogram/inriktning i Sverige. Det är rimligt att förvänta sig att priset i Skåne-västra Blekinge inte överstiger pris i Sverige i genomsnitt. Vidare har kommunala huvudmän i samverkansområdet ett etablerat arbetssätt att följa upp sina gymnasiepriser i relation till riksprislistan. Varje år tar Skånes Kommuner fram en sammanställning där programpris för varje kommunal huvudman jämförs med riksprislistan. Att undersöka anledningen till avvikelser och genomföra konsekvensanalys kan vara ett nästa steg i denna process.

Riksprislistan anges enbart med och utan måltider. Administrationskostnader beräknas med 3% av priset. Den ger inte specifikation för delkostnader i grundbeloppet såsom: undervisning; lärverktyg; elevhälsa med specialpedagogiska insatser; lokalkostnader; övrigt. Det är värt att notera att det finns kommuner i Skånes-västra Blekinges samverkansområde som inte heller specificerar kostnader för

delposter på kommunnivå – det vill säga enbart pris för program/inriktning beslutas på kommunnivå – därefter får rektor på skolenhet ett ansvar att fördela kostnader mellan olika poster. Det kan vara relevant att analysera kostnader utifrån helhetsperspektiv – då det är viktigast är att närma sig en gemensam pris per program/inriktning, inte att ha samma pris för varje delpost.

Storstockholms prislista

Prislista för Storstockholm används av kommunerna som ingår i Storstockholms län samt av Håbo kommun. 27 kommuner ingår i samverkan. Storlek varierar från cirka 11 000 invånare i Nykvarn till nästan 1 miljon i Stockholms stad. 24 kommuner har egen gymnasieskola. Det finns både likheter och skillnader när det gäller gymnasiesamverkan i Storstockholm och Skåne- västra Blekinge. Båda områdena har kommuner med olika förutsättningar, ett stort antal kommuner med egen gymnasieskola som skiljer sig i storlek och i utbildningsutbud. Den viktigaste skillnaden är att Storstockholm har ett tydligt centrum för gymnasiesamverkan – Stockholms stad – som tar emot elever från hela området.

Skåne och västra Blekinge delas in i ganska tydliga fem delregioner. Det är en större andel kommuner som inte erbjuder gymnasieskola i Skåne-västra Blekinge än i Storstockholm. Strukturella skillnader mellan dessa två regioner kan därmed påverka prisskillnader. Jämförelsen med Storstockholms prislista kan anses att vara mindre givande/relevant för kommuner i Skåne-västra Blekinge. Vidare finns det inget etablerat arbetssätt för att genomföra jämförelser mellan Storstockholm och Skåne-västra Blekinge.

Parametrar – Storstockholmsprislista

Samverkansavtalet mellan kommuner i Storstockholms samverkansområdet utgör grunden för deras gemensam prislista. Storstockholms prislista utgår inte från genomsnitt i kommunerna, men räknades fram utifrån rimlighetsprincipen – kommunerna i samverkan undersökte och kom överens om vad en rimlig kostnad för gymnasieutbildning är. Priserna justeras årligen.

Priserna utgår från sju kostnadslag: undervisning; lokaler; lärverktyg; skolmåltider; elevhälsa; resor samt administration/övrigt. Årlig uppräknings görs också på de sju olika kostnadslagen.

Kostnadsutvecklingen hämtas från SCB. Dessa kostnadsökningar appliceras sedan på respektive kostnadslag utifrån hur stor andel som är lärarlöner, övriga löner, lokaler, matinköp samt övriga kostnader. Därefter görs en politisk bedömning med hänsyn till kommunernas ekonomiska läge och gemensamma politiska prioriteringar. Då priserna tas fram i relation till olika kostnadsposter bör det vara möjligt för pilotkommuner att jämföra sina delkostnader med delkostnader i Storstockholm. Dock finns inte kostnader per varje delpost tillgängliga på offentliga kanaler (Storstockholms webbsida) och Storstockholm behöver kontaktas för att få tillgång till data.

Storstockholm har strukturtillägg som beror på elevernas meritvärde. Syftet med strukturtillägget är att ge extra ekonomiskt stöd till skolor som har elever med lägre måluppfyllelse. Strukturtillägget beräknas per elev och nationellt program, men betalas ut till skolorna utan specifikation om vilka elever det avser. De totala beloppen specificeras endast per skola och per nationellt program. Sedan är det rektorerna som beslutar om vilka åtgärder eller satsningar som bör göras.

Styrgruppens rekommendation

Styrgruppen rekommenderar att

- I första hand att använda Storstockholms prislista som referenslista då den är fördelad på sju kostnadsslag och därmed möjliggör mer detaljerad analys där kostnaden per kostnadsslag kan jämföras. Om deltagande kommuner så väljer får de också använda riksprislista eller göra analys som omfattar båda listor.
- Alla kommuner i samverkansområdet bör ingå i utvecklingsarbete för att varje kommun ska förstå konsekvenserna av en gemensam prislista.
- Beslut att ingå i utvecklingsprojekt ska fattas i ett beslutande politiskt organ i varje kommun.
- Arbetsgruppen bestående av tjänstepersoner från kommuner i samverkansområdet ska etableras för att ta fram parameter för konsekvensanalys samt undersöka förutsättningar och konsekvenser av att införa socioekonomiskt strukturtillägg samt tillägg vid nyetableringar.
- Detta utvecklingsprojekt bör kopplas till en regional politisk konstellation inom ramen för Skånes Kommuner.

Efter att konsekvensanalysen är genomförd bör en regional politisk konstellation inom ramen för Skånes Kommuner med stöd av tjänstepersoner få ett uppdrag att ta fram ett förslag på en gemensam prislista för Skåne och västra Blekinge med utgångspunkt i de lärdomar som kommer fram i konsekvensarbete.

Linda Allansson Wester (M), ordförande politisk styrgrupp gymnasiesamverkan

Anders Tell (S), vice ordförande politisk styrgrupp gymnasiesamverkan